

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

БОЙКО ІВАН ІВАНОВИЧ

УДК 343.13:341.44

ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ В ЕКСТРАДИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент
СТОЯНОВ Микола Михайлович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України
КАПЛІНА Оксана Володимирівна,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
завідувач кафедри кримінального процесу;

кандидат юридичних наук
ТЕТЕРЯТНИК Ганна Костянтинівна,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри кримінального процесу

Захист відбудеться «_____» _____ 2019 р. о _____ годині
на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного
університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса,
Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного
університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса,
вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий «_____» _____ 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Стрімкий розвиток економічних, політичних, правових та інших відносин між Україною та зарубіжними державами детермінує необхідність оновлення законодавства, в тому числі й кримінального процесуального законодавства. Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року (далі – КПК України) у багатьох сферах вирішив важливі питання, які назрівали тривалий час, а, залишаючись невідірваними, призводили до певних проблем у практичній діяльності, пов'язаних із неоднаковим застосуванням норм міжнародних договорів, невідповідністю окремих підзаконних нормативно-правових актів положенням таких договорів, порушенням прав і основоположних свобод людини. Зазначені питання не в останню чергу стосуються міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, проте в контексті належної процесуальної процедури тривалий час залишалися поза увагою законодавця.

КПК України 2012 року став важливим кроком у розвитку на національному рівні процедури реалізації форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, оскільки законодавцем враховано передбачену в багатьох міжнародних договорах необхідність мати саме внутрішньо національний механізм реалізації норм договорів щодо міжнародного співробітництва, визначено його основні засади, диференційовано процесуальні форми й особливості їх реалізації.

На сьогоднішній день екстрадиція – це найбільш реалізовувана процесуальна форма міжнародного співробітництва. Значна кількість держав, у тому числі й Україна, взяли на себе зобов'язання щодо її здійснення шляхом ратифікації відповідних договорів про видачу та законодавчої регламентації на національному рівні. Екстрадиція в межах міжнародно-правових норм була б ідеальним механізмом у боротьбі зі злочинністю. Однак через постійні непорозуміння між державами та велику кількість умовностей, інститут екстрадиції функціонує досить нестабільно. Кожна з держав вправі інтерпретувати його у світлі власних потреб, виходячи з існуючих взаємовідносин між державами.

Реалізація більшості з процесуальних форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні пов'язана з можливістю застосування кримінального процесуального примусу при провадженні процесуальних дій, у тому числі й слідчих, застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження та запобіжних заходів. Не є виключенням і процедура видачі (екстрадиції) осіб, в межах якої, як правило, застосовуються запобіжні заходи з метою забезпечення можливої або майбутньої видачі. Водночас при застосуванні кримінальних процесуальних норм існують певні проблеми, пов'язані, зокрема, з дотриманням прав людини і реалізацією низки засад кримінального провадження (відсутністю самостійної підстави для затримання особи, яка знаходиться у міжнародному розшуку, процесуальної регламентації здійснення міжнародного розшуку (у зв'язку з чим є

невизначеним факт знаходження особи у міжнародному розшуку), обранням та застосуванням тимчасового або екстрадиційного арештів, порядком їх продовження тощо).

Дослідження інституту екстрадиції викликає зацікавленість у представників різних галузей юридичної науки. Це є виправданим і доцільним, оскільки ґрунтовне вивчення даного інституту базується виключно на комплексному підході, що зумовлено особливостями виникнення, генези та правовою природою екстрадиції.

Деякі аспекти застосування кримінального процесуального примусу в процедурі екстрадиції були висвітлені у кандидатських дисертаціях В.С. Березняка «Екстрадиція як інститут кримінально-процесуального права України» (2009 р.), С.С. Нестеренко «Міжнародно-правовий захист прав людини при здійсненні екстрадиції» (2010 р.), В.В. Зуєва «Кримінальні процесуальні гарантії прав особи при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження» (2015 р.), О.М. Ляшук «Особливості міжнародного розшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення на території України» (2015 р.), А.С. Антонюк «Процесуальні засади міжнародного співробітництва при розслідуванні кримінальних правопорушень» (2016 р.), Г.М. Гришук «Кримінально-правова характеристика інституту видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення» (2017 р.), а також у наукових роботах Н.М. Ахтирської, Л.В. Максимів, О.О. Насонова, Я.Б. Сторожика, О.Ю. Татарова, Л.Д. Удалової, Т.Г. Фоміної, Ю.М. Чорноус та ін.

Водночас у науці кримінального процесуального права України до цього часу відсутнє спеціальне комплексне дослідження питань визначення системи заходів кримінального процесуального примусу, що можуть застосовуватися при реалізації процесуальних форм міжнародного співробітництва, зокрема і в процедурі видачі (екстрадиції) осіб, їх правової природи, структурування екстрадиційного процесу в умовах інтеграційних процесів на підґрунті оновленого кримінального процесуального законодавства України. Актуальність теми дослідження зумовлюється також необхідністю вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України в частині застосування заходів кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні, а також практики його застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконане в межах плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Удосконалення сучасного кримінально-процесуального законодавства та забезпечення його ефективності в умовах правової реформи» на 2011-2015 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011-2015 рр. (ДРН 0110U00671), а також плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Динаміка кримінального процесуального законодавства

України: досвід та перспективи» на 2016-2020 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 рр. (ДРН 0116U0184).

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка системної концепції застосування кримінально-процесуального примусу в екстрадиційному процесі, а також розробка науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення положень чинного КПК України в цій сфері.

Для досягнення поставленої мети у дисертації вирішувалися такі завдання:

охарактеризувати застосування кримінального процесуального примусу в провадженнях, пов'язаних зі здійсненням міжнародного співробітництва;

з'ясувати неоднозначність тлумачення категорії «юрисдикція», її значення при застосуванні кримінального процесуального примусу в процедурі екстрадиції;

визначити та систематизувати заходи кримінального процесуального примусу, що можуть застосовуватися при наданні міжнародної правової допомоги, перейнятті кримінального провадження, передачі засуджених осіб і визнанні та виконанні вироків судів іноземних держав;

сформулювати поняття «екстрадиційне провадження», структурувати екстрадиційне провадження та охарактеризувати його етапи;

з'ясувати та розкрити процесуально-організаційний порядок оголошення особи в міжнародний/міждержавний розшук;

визначити процесуальний порядок застосування заходів кримінального процесуального примусу на етапі встановлення факту перебування розшукуваної особи на території запитуваної держави та після отримання запиту про видачу (екстрадицію) особи;

охарактеризувати порядок прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи та заходи кримінального процесуального примусу, що можуть бути застосовані на цьому етапі екстрадиційного провадження;

з'ясувати процедуру організації та здійснення фактичного переміщення (передання) особи на територію запитуючої держави;

сформулювати теоретично обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України в частині застосування заходів кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні правовідносини, що виникають, змінюються та припиняються у зв'язку із застосуванням кримінального процесуального примусу в екстрадиційному процесі.

Предметом дослідження є застосування кримінального процесуального примусу в екстрадиційному процесі.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі була використана сукупність філософських, загальнонаукових та спеціальних

методів наукового пізнання, вибір яких обумовлений особливостями об'єкту, предмету, мети і завдань дослідження. За допомогою *діалектичного методу* було поглиблено понятійний апарат, з'ясовано сутність та особливості правової природи кримінального процесуального примусу, міжнародного співробітництва під час кримінального провадження (підрозділ 1.1), категорії «юрисдикція» (підрозділ 1.2), екстрадиційного провадження (підрозділ 2.1). *Метод системно-структурного аналізу* дав можливість дослідити взаємозв'язок та співвідношення понять «кримінальний процесуальний примус» та «примус у кримінальному процесі», «міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю» та «міжнародне співробітництво під час кримінального провадження» (підрозділ 1.1), розмежувати поняття «видача» та «передача»; виокремити етапи екстрадиційного провадження (підрозділ 2.1). За допомогою *методу системного аналізу* виявлено колізії та прогалини в чинному кримінальному процесуальному законодавстві України щодо застосування заходів кримінального процесуального примусу в процедурі видачі (екстрадиції) осіб та сформульовано конкретні пропозиції щодо їх подолання (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). Використання *статистичного методу* забезпечило обґрунтування теоретичних положень роботи даними слідчо-прокурорської та судової практики (підрозділи 2.1, 2.1, 2.3). *Порівняльно-правовий метод* застосовувався у процесі порівняння норм чинного кримінального процесуального законодавства України з нормами міжнародних договорів (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). *Структурно-функціональний метод* використовувався для: диференціації заходів кримінального процесуального примусу на різних етапах екстрадиційного провадження (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5), а також у межах інших процесуальних форм міжнародного співробітництва (підрозділ 1.3); визначення компетенції органів, діяльність яких спрямована на здійснення міжнародного співробітництва в цілому та безпосередньо на екстрадиційне провадження (підрозділи 2.3, 2.4, 2.5).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених із загальнотеоретичної юриспруденції, міжнародного, конституційного, кримінального, кримінального процесуального права та інших галузей системи права України.

Нормативно-правову базу дослідження складають Конституція України, міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України, акти кримінального та кримінального процесуального законодавства України та деяких зарубіжних країн (Республіки Білорусь, США), практика Європейського суду з прав людини, рішення Конституційного Суду України.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять 120 ухвал слідчих суддів про застосування та відмову у застосуванні тимчасового та екстрадиційного арештів, що розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень (жовтень 2016 р. – жовтень 2018 р.), матеріали слідчо-прокурорської практики (48 клопотань прокурора про застосування тимчасового та екстрадиційного арештів), рішення ЄСПЛ, що стосуються екстрадиційного

провадження, керівні рекомендації Управління Верховного комісара у справах біженців ООН з питань екстрадиції і міжнародного захисту біженців.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у вітчизняній науці кримінального процесуального права з моменту прийняття КПК України 2012 р. спеціальним комплексним дослідженням застосування кримінального процесуального примусу в екстрадиційному процесі.

У межах здійсненого дослідження одержано результати, що мають наукову новизну:

вперше:

здійснено структурування екстрадиційного провадження за такими критеріями: *за критерієм послідовності* на 1) попередній етап, 2) *основний етап* та 3) *заклучний етап*; *залежно від законодавчої можливості застосування кримінального процесуального примусу:* 1) оголошення особи у міжнародний розшук; 2) встановлення факту перебування розшукуваної особи на території іноземної держави, отримання/направлення запиту про видачу (екстрадицію) особи; 3) прийняття рішення за запитом про видачу; 4) організація та здійснення фактичного переміщення (передання) особи на територію запитуючої держави. Встановлено заходи кримінального процесуального примусу, що можуть бути застосовувані на кожному з цих етапів;

систематизовано заходи кримінального процесуального примусу, що можуть застосовуватися при реалізації окремих процесуальних форм міжнародного співробітництва: міжнародної правової допомоги; перейняття кримінальних справ; передачі засуджених осіб; визнанні та виконанні вироків судів іноземних держав. Встановлено, що ці заходи відрізняються за правовою регламентацією, суб'єктним складом, процесуальним порядком застосування;

здійснено класифікацію кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні за критерієм обов'язковості його застосування на обов'язковий і додатковий;

зроблено висновок про те, що послідовність, тривалість проходження етапів екстрадиційного процесу, строки застосування окремих заходів кримінального процесуального примусу можуть скорочуватись у випадку реалізації спрощеного порядку видачі (екстрадиції) осіб;

визначено перелік підстав застосування кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні: нормативно-правової, юридичної та фактичної та надано їх характеристики;

вдосконалено:

науковий висновок про доцільність визначення самостійної підстави для здійснення затримання на території України особи, яка розшукується компетентними органами іноземної держави (знаходиться у міжнародному розшуку) і виявлена на території України з метою подальшої видачі (екстрадиції), шляхом формулювання відповідного доповнення до ст. 208 КПК України;

тезу про необхідність урегулювання на законодавчому рівні процесуального порядку продовження строку тимчасового арешту шляхом

формулювання конкретних доповнень статтями 583-1, 583-2 КПК України щодо визначення процесуального порядку та форми клопотання прокурора про продовження строку застосування тимчасового арешту, а також процедури розгляду слідчим суддею питання про продовження строків тимчасового арешту;

положення про практичну доцільність законодавчого встановлення вимог до клопотання прокурора про продовження строку застосування екстрадиційного арешту шляхом внесення пропозицій про доповнення ст. 584-1 КПК України щодо встановлення обов'язку доведення процесуальних ризиків та посиленням на обставини, що вимагають продовження строку тримання під вартою для забезпечення видачі (екстрадиції) особи;

науковий висновок про те, що при застосуванні кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні відбувається визнання та виконання процесуального рішення компетентного органу іноземної держави. Обґрунтовано, що встановлення процедури визнання таких процесуальних рішень здійснюється без спеціальних процедур за законодавством запитуваної держави;

понятійно-категоріальний апарат КПК України. Зокрема, обґрунтовано доцільність заміни терміну «екстрадиційний процес» на термін «екстрадиційне провадження», під яким пропонується розуміти визначену кримінальним процесуальним законодавством процедуру видачі (екстрадиції) особи, що складається із певних етапів, впорядкованої сукупності процесуальних дій, за необхідності – прийняття процесуальних рішень, здійснювану уповноваженими (центральними) та компетентними органами запитуючої і запитуваної держав у межах повноважень, встановлених чинним для співпрацюючих держав міжнародним договором та кримінальним процесуальним законодавством, з метою вирішення як загальних, так і спеціальних завдань кримінального провадження, зокрема, досягнення мети притягнення особи до кримінальної відповідальності та виконання обвинувального вироку суду іноземної держави, що відповідатиме уніфікації понятійно-категоріального апарату кримінального процесуального законодавства України;

дістали подальшого розвитку:

науковий підхід до юридичної природи тимчасового та екстрадиційного арештів. Обґрунтовано, що тимчасовий та екстрадиційний арешти відносяться до запобіжних заходів і є специфічними видами тримання під вартою. Специфіка цих заходів обумовлена метою, суб'єктним складом та процесуальним порядком застосування;

наукове положення про необхідність якнайшвидшого встановлення обставин, що можуть перешкоджати видачі (екстрадиції) особи. З'ясовано, що вже з моменту затримання прокурор повинен перевірити наявність у затриманої особи громадянства, офіційно наданого статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, та інших обставин, що могли б перешкодити майбутній видачі (екстрадиції) особи, та з урахуванням цих обставин

вирішувати питання про необхідність і доцільність застосування певних заходів кримінального процесуального примусу під час екстрадиційного провадження.

Практичне значення одержаних результатів. Наукові результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки проблематики здійснення екстрадиційного провадження та застосування заходів кримінального процесуального примусу на різних його етапах;

правотворчій діяльності – для розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України;

правозастосовній діяльності – для вдосконалення практичної діяльності судових органів та органів досудового розслідування при застосуванні заходів кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні (Акт Військової прокуратури Одеського гарнізону Південного регіону України від 14.06.2019 р.; Акт адвокатського об'єднання «Південно-українська міжнародна колегія адвокатів» від 12. 06. 2019 р.);

навчальному процесі – при викладанні нормативного курсу «Кримінальний процес», спеціального курсу «Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні», при підготовці робочих програм, підручників, навчально-методичних посібників із зазначених дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Висновки та положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального процесу та міжкафедральному семінарі кафедр кримінального процесу та криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія». Основні результати наукового дослідження оприлюднено на: Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави і права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції, присвяченій до 70-річчя д. ю. н., професора Юрія Павловича Аленіна (м. Одеса, 21 квітня 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Традиції та новаті юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє» (м. Одеса, 19 травня 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Протидія організованим злочинній діяльності» (м. Одеса, 31 березня 2017 р.); VI Міжнародному круглому столі «Інформаційне забезпечення розслідування злочинів» (м. Одеса, 24 травня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції» (м. Одеса, 18 травня 2018 р.).

Публікації. Основні положення дисертації відображено у 10 публікаціях, у тому числі 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, та 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях і засіданні круглого столу.

Структура та обсяг дисертації зумовлені метою та предметом дослідження. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, що включають вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки, з яких основний зміст – 185 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, грантами, мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлені наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, зазначено про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Теоретико-правові аспекти застосування кримінального процесуального примусу у провадженнях, пов'язаних зі здійсненням міжнародного співробітництва» складається з трьох підрозділів, у яких проаналізовано сутність кримінального процесуального примусу, правову природу заходів, за допомогою яких він реалізується в процесуальних формах міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, зміст категорії «юрисдикція» та наслідки її впливу на дотримання прав і свобод людини при застосуванні заходів кримінального процесуального примусу.

У **підрозділі 1.1. «Застосування кримінального процесуального примусу при здійсненні міжнародного співробітництва: загальна характеристика»** досліджені сутність та співвідношення понять «кримінальний процесуальний примус», «примус у кримінальному процесі». Проаналізовано систему заходів, за допомогою яких державний примус реалізується в кримінальному провадженні. З'ясовано, що в межах кожної процесуальної форми міжнародного співробітництва застосовуються чітко встановлені кримінальним процесуальним законодавством заходи кримінального процесуального примусу, відповідно до мети конкретної форми співробітництва. З урахуванням положень кримінальної процесуальної науки обґрунтовано позицію про те, що кримінальний процесуальний примус у провадженнях, пов'язаних із міжнародним співробітництвом, реалізується як через систему заходів забезпечення кримінального провадження (в тому числі і специфічних видів тримання під вартою: тимчасовий та екстрадиційний арешти), так і через інші процесуальні заходи, що містять в собі елемент примусу (зокрема, слідчих дій).

У **підрозділі 1.2. «Питання юрисдикції в контексті застосування кримінального процесуального примусу у кримінальних провадженнях, пов'язаних із міжнародним співробітництвом»** досліджується категорія «юрисдикція» з огляду на багатогранність її тлумачення, визначаються проблеми обмеження юрисдикції певної держави при вирішенні питання про застосування кримінального процесуального примусу до осіб, які задіяні

в реалізації окремих форм міжнародного співробітництва. З урахуванням практики ЄСПЛ розкривається доцільність переходу від територіального до юридичного розуміння юрисдикції, що пов'язано із необхідністю дотримання державами, що здійснюють видачу (екстрадицію) осіб, зобов'язань у галузі прав людини. З'ясовано, що держава, яка видає особу, несе відповідальність за дотримання її основних прав і свобод навіть за межами власної території, що має бути враховано при прийнятті рішення про видачу (екстрадицію) особи.

У підрозділі 1.3. «Окремі аспекти застосування кримінального процесуального примусу у процедурі міжнародної правової допомоги, провадженні щодо перейняття кримінальних справ, передачі засуджених осіб, визнанні та виконанні вироків судів іноземних держав» проаналізовані міжнародно-правові акти та акти національного законодавства і визначено коло заходів кримінального процесуального примусу, що можуть застосовуватися при реалізації таких форм міжнародного співробітництва, як: правова допомога та її видів, перейняття кримінальних справ, передача засуджених осіб, визнання та виконання вироків судів іноземних держав. З'ясовано мету, суб'єкти та процедуру застосування заходів кримінального процесуального примусу.

У процедурі правової допомоги ступінь і заходи процесуального примусу відрізняються залежно від виду правової допомоги. Встановлено, що з метою отримання доказів можуть проводитися слідчі дії, які містять елемент примусу (обшук); у разі неявки особи за викликом до неї може бути застосовано привід (за наявності у викликаній особи процесуального статусу підозрюваного, обвинуваченого); у випадку тимчасової передачі особи відбувається продовження застосування кримінального процесуального примусу (оскільки йдеться про особу, яка знаходиться під вартою або відбуває покарання) поза державою перебування такої особи, хоча і йдеться про участь особи, тимчасова передача якої запитується, в іншому кримінальному провадженні; можливість застосування кримінального процесуального примусу до осіб, які викликаються, однак знаходяться за межами України, залежить від процесуального статусу такої особи (затримання, застосування інших запобіжних заходів може застосовуватися за злочин, зазначений у повістці і лише до підозрюваного, обвинуваченого, засудженого). Зроблено висновок про необхідність застосування загальних положень щодо наслідків неявки осіб за викликом для допиту шляхом відео- або телефонної конференції, враховуючи відповідний процесуальний статус останніх. При реалізації такого виду правової допомоги, як розшук, арешт та конфіскація майна допускається вчинення будь-яких слідчих (розшукових) дій, у тому числі і негласних, для встановлення і відслідковування доходів, отриманих злочинних шляхом, арешту майна, зокрема і з метою збереження доказів, конфіскації тощо. При реалізації інших видів правової допомоги кримінальний процесуальний примус або не застосовується (контрольована поставка), або носить прихований характер (прикордонне переслідування).

З'ясовано, що в процедурі перейняття кримінального провадження законом передбачено застосування специфічного виду тримання під вартою – тимчасового арешту.

У провадженні щодо передачі засуджених осіб, розглядаючи питання про визнання та виконання вироку суду іноземної держави, суд може обрати один із запобіжних заходів, передбачених КПК України.

Другий розділ «Екстрадиція: дефініція, особливості правової природи та механізм реалізації» складається з чотирьох підрозділів та присвячений дослідженню поняття «екстрадиція», з'ясуванню його правової природи, структуруванню та характеристиці процесуального порядку реалізації заходів кримінального процесуального примусу на кожному з етапів видачі (екстрадиції) осіб.

У **підрозділі 2.1. «Екстрадиційне провадження: поняття та структура»** сформульовано поняття «екстрадиційне провадження» як визначеної кримінальним процесуальним законодавством процедури видачі (екстрадиції) особи, що складається з певних етапів, впорядкованої сукупності процесуальних дій, за необхідності – прийняття процесуальних рішень, що здійснюється уповноваженими (центральною) та компетентними органами запитуючої й запитуваної держав у межах повноважень, встановлених чинним для співпрацюючих держав міжнародним договором та кримінальним процесуальним законодавством, з метою вирішення як загальних, так і спеціальних завдань кримінального провадження, зокрема, досягнення мети притягнення особи до кримінальної відповідальності та виконання обвинувального вироку суду іноземної держави. Застосування терміну «екстрадиційне провадження» замість терміну «екстрадиційний процес» у процедурі екстрадиції відповідатиме уніфікації понятійно-категоріального апарату кримінального процесуального законодавства України.

Здійснено структурування екстрадиційного провадження за такими критеріями: за *критерієм послідовності*: на 1) *попередній* етап – починається на території держави-ініціатора міжнародного розшуку особи і закінчується виявленням розшукуваної особи на території іноземної держави компетентними органами останньої; 2) *основний* етап – починається з моменту виявлення особи на території іноземної держави компетентними органами цієї держави, у зв'язку з чим за наявності підстав допускається застосування запобіжних заходів (передбачених міжнародним договором та законодавством запитуваної держави) як пов'язаних із триманням під вартою (тимчасовий, екстрадиційний арешти), так і не пов'язаних, за наявності обставин, які гарантують запобігання втечі особи та забезпечення в подальшому її видачі; 3) *заклучний* етап – починається з моменту досягнення домовленості між центральними (уповноваженими) органами співпрацюючих держав щодо дати і місця фактичного переміщення (передання) особи, видача (екстрадиція) якої запитується, отримання відповідного доручення компетентним органам України про передачу і закінчується прийняттям такої особи компетентним органом запитуючої держави; *залежно від законодавчої можливості*

застосування кримінального процесуального примусу: 1) оголошення особи у міжнародний розшук (відбувається шляхом проведення необхідних процесуальних дій та винесення процесуальних рішень компетентними органами держави-ініціатора, тобто на території та силами запитуючої держави, спрямування запиту до НЦБ Інтерполу в Україні для подальшої передачі); 2) встановлення факту перебування розшукуваної особи на території іноземної держави, отримання/направлення запиту про видачу (екстрадицію) особи (у межах даного етапу може бути застосоване затримання та тимчасовий арешт); 3) прийняття рішення за запитом про видачу (може бути застосовано екстрадиційний арешт або інший запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою); 4) організація та здійснення фактичного переміщення (передання) особи, видача (екстрадиція) якої запитується, на територію запитуючої держави (до моменту фактичної передачі особи застосовується екстрадиційний арешт).

У підрозділі 2.2. *«Оголошення особи в міжнародний/міждержавний розшук: організаційно-процесуальний аспект»* досліджено сутність понять «міжнародний розшук» та «міждержавний розшук», встановлено їх відмінності за правовою регламентацією, підставами оголошення, процесуальним порядком здійснення і сферою розповсюдження. Встановлено, що процедура міжнародного розшуку складається із сукупності процесуальних дій та організаційних заходів і починається на території держави, яка в подальшому ініціюватиме повернення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, на свою територію для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання обвинувального вироку. Виконання законодавчих приписів щодо вчинення процесуальних дій, спрямованих на встановлення місцеперебування особи, повідомлення особі про підозру, наявність судового рішення про тримання під вартою або затримання особи, направлення запиту до Національного Центрального Бюро Інтерполу в Україні дозволяють ініціювати міжнародний розшук і надати повноваження компетентним органам іноземної держави на застосування процесуального затримання при виявленні розшукуваної особи на території іноземної держави. З'ясовано, що на підтвердження факту знаходження особи у міжнародному розшуку необхідні наявність документа про прийняття рішення Генеральним Секретаріатом Інтерполу і публікація «червоного повідомлення».

У підрозділі 2.3. *«Застосування заходів кримінального процесуального примусу на етапі встановлення місця перебування розшукуваної особи на території запитуваної держави з метою можливої/майбутньої видачі (екстрадиції) та при отриманні запиту про видачу (екстрадицію)»* визначені та охарактеризовані заходи кримінального процесуального примусу, що можуть застосовуватися на етапі встановлення місця перебування розшукуваної особи: затримання в межах 72 годин та тимчасовий арешт. Після отримання офіційного запиту про видачу (екстрадицію) особи і до моменту фактичного переміщення особи на територію запитуючої держави

може бути застосований екстрадиційний арешт або інший запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, передбачений КПК України.

З'ясовано, що в межах екстрадиційного провадження заходи кримінального процесуального примусу мають особливості процедури застосування, визначене коло суб'єктів прийняття рішення про застосування і осіб, до яких вони можуть застосовуватися, специфічність мети.

Зроблено висновок, що відсутність законодавчих вимог про необхідність обґрунтування в клопотанні прокурора і доказування під час судового засідання продовження існування або появу нових процесуальних ризиків при продовженні строку застосування екстрадиційного арешту детермінувала проблему повторних затримань. Виправлення невинуватих, безпідставних арештів можливе лише за умови внесення змін до ст. 584 КПК України або доповнень у виді норм, які б визначали процесуальний порядок продовження строків застосування тимчасового та екстрадиційного арештів, а також процесуальну форму клопотання про продовження строків застосування даних заходів.

З'ясовано, що ратифікація Україною Третього і Четвертого додаткових протоколів до Європейської конвенції про видачу правопорушників 1957 р. суттєво вплинула на можливість скорочення строків застосування заходів кримінального процесуального примусу за наявності письмової згоди особи, щодо якої ініційовано екстрадиційне провадження, вже з моменту затримання.

Визначено, що підставами застосування тимчасового арешту до затриманої особи є сукупність елементів: обґрунтованість підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення на території іноземної держави (проявляється у наявності процесуального рішення про обрання до особи відповідного запобіжного заходу компетентним органом іноземної держави, підтвердження факту знаходження особи в міжнародному розшуку, письмового або іншого підтвердження звернення у подальшому із запитом про видачу), а також наявність процесуальних ризиків.

Питання процесуального порядку скасування тимчасового арешту з позицій законодавчого врегулювання потребує вдосконалення з можливістю альтернативного судового порядку його вирішення.

У підрозділі 2.4. «Прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи: процесуальний порядок реалізації» охарактеризовано процесуальний порядок прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи центральним (уповноваженим) органом України щодо видачі. З'ясовано, що за результатами проведення екстрадиційної перевірки керівником центрального (уповноваженого) органу або уповноваженою ним особою повинно бути прийнято рішення щодо запиту, яке оформлюється відповідним наказом.

Встановлено наявність законодавчої заборони прийняття рішення про видачу у випадку подання особою, видача якої запитується, заяви про визнання її біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, що скористалася відповідно до законодавства України правом на оскарження рішення щодо

зазначених статусів, до остаточного розгляду заяви, у порядку, встановленому законодавством України.

Визначено, що на етапі прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи і до організації фактичного переміщення особи на територію запитуючої держави допускається можливість застосування екстрадиційного арешту або іншого запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою.

У підрозділі 2.5. «Організація та здійснення фактичного переміщення (передання) особи на територію запитуваної держави» з'ясовано організаційно-правовий механізм процедури передання особи, щодо якої прийнято рішення про видачу (екстрадицію) компетентним органам запитуючої держави. Встановлено суб'єктів, які задіяні в цій процедурі, зокрема, це: центральний (уповноважений) орган щодо видачі – Генеральна прокуратура України або Міністерство юстиції України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Державна пенітенціарна служба України.

Визначено, що фактичне передання особи, щодо якої прийнято рішення про видачу, можливе після набрання чинності рішенням центрального органу щодо видачі (тобто після прийняття рішення і реалізації права на його оскарження). З'ясовано строк, протягом якого особу, щодо якої прийнято рішення про видачу, має бути передано на територію запитуючої держави – 15 днів з дати, встановленої для передачі, а також порядок їх продовження центральним (уповноваженим) органом України щодо видачі до 30 днів. Зроблено висновок, що перенесення строків фактичного передання особи іншої державі має узгоджуватись з граничними строками тримання особи під вартою в межах екстрадиційного арешту. У випадку спливу встановленого строку для передання особи компетентним органам іноземної держави або спливу строку застосування екстрадиційного арешту особа, щодо якої запитувалася видача, має бути звільнена.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** узагальнені основні результати дисертаційного дослідження, сформульовано найбільш вагомі положення та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України в частині застосування кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні, зокрема:

1. Міжнародне співробітництво виступає частиною кримінального провадження, спрямованого на вирішення як загальних завдань кримінального провадження, так і специфічних завдань окремої процесуальної форми співробітництва. Вирішення таких завдань зумовлює необхідність реалізації кримінального процесуального примусу через законодавчо визначену систему заходів кримінального процесуального примусу: заходів забезпечення кримінального провадження та інших заходів, які містять в собі елемент

примусу (зокрема, деяких слідчих (розшукових) дій). Поняття «примус у кримінальному процесі» та «кримінальний процесуальний примус» слід вважати тотожними з включенням до їхнього змісту всіх випадків застосування примусових заходів особистого, майнового чи організаційного характеру у зв'язку з реалізацією норм кримінального процесуального права.

2. Категорія «юрисдикція» є складною, багатоаспектною та безпосередньо пов'язаною із застосуванням кримінального процесуального примусу при здійсненні міжнародного співробітництва у певній процесуальній формі. При цьому може відбуватися делегування частини повноважень компетентних органів запитуючої держави, які здійснюють кримінальне провадження, компетентним органам запитуваної держави з приводу вчинення визначених міжнародним договором та законодавством запитуваної держави процесуальних дій, включаючи і застосування заходів кримінального процесуального примусу (в порядку, передбаченому міжнародним договором і законодавством запитуваної держави). З поняттям юрисдикції пов'язані законодавчі винятки (іммунітети, привілеї) щодо осіб, які наділені дипломатичним імунітетом і виключаються з-під юрисдикції України, у зв'язку з чим можливість застосування до них кримінального процесуального примусу є обмеженою. Право цього виду імунітету не є довічним. Зазначені особи можуть підлягати юрисдикції України в тому разі, якщо відповідна іноземна держава або міжнародна організація нададуть на це згоду. Категорія «юрисдикція» також пов'язана з відповідальністю держав за дотримання основних прав і свобод особи при здійсненні видачі (екстрадиції) осіб. Трансформація даної категорії, перехід від «територіального», обмеженого певною територією застосування зобов'язань у галузі прав людини до «юридичного», не обмеженого певною територією, пов'язані з відповідальністю держав за невиконання таких зобов'язань національними органами, що спричинило порушення прав.

3. Міжнародна правова допомога як процесуальна форма міжнародного співробітництва має різні види, а відтак заходи кримінального процесуального примусу, що реалізуються в межах цієї форми, можуть бути різними. З метою отримання доказів можуть проводитися слідчі (розшукові) дії, що містять елемент примусу (обшук); у разі неявки особи за викликом до неї може бути застосовано привід (за наявності у викликаній особи процесуального статусу підозрюваного, обвинуваченого); у випадку тимчасової передачі особи відбувається продовження застосування обраного раніше заходу кримінального процесуального примусу. Застосування кримінального процесуального примусу до осіб, які викликаються, однак знаходяться за межами України, зумовлене наявністю відповідного процесуального статусу (затримання, застосування інших запобіжних заходів може застосовуватися за злочин, зазначений у повістці і лише до підозрюваного, обвинуваченого, засудженого). При реалізації такого виду правової допомоги, як розшук, арешт та конфіскація майна допускається як вчинення будь-яких слідчих (розшукових) дій, у тому числі й негласних, спрямованих на встановлення і відслідковування майна, здобутого злочинним шляхом, так і застосування

заходу забезпечення кримінального провадження у виді арешту майна, зокрема, з метою збереження доказів, конфіскації тощо. При реалізації інших видів міжнародної допомоги кримінальний процесуальний примус або не застосовується (контрольована поставка), або носить прихований характер (прикродонне переслідування).

4. При вирішенні питання про застосування заходів кримінального процесуального примусу при здійсненні міжнародного співробітництва необхідно враховувати: нормативно-правову підставу (визначену міжнародним договором, ратифікованим Верховною Радою України, принципом взаємності та нормами національного законодавства); юридичну підставу (наявність процесуального рішення про здійснення кримінального процесуального примусу на території запитуючої держави, можливість настання одного чи кількох процесуальних ризиків); фактичну підставу (наявну інформацію про особу, кримінальне правопорушення).

5. Підставами застосування запобіжних заходів в екстрадиційному провадженні є обґрунтована підозра у вчиненні особою, видача якої запитується, екстрадиційного злочину, що має підтверджуватись наявними матеріалами, а також наявність одного або кількох процесуальних ризиків.

6. Екстрадиційне провадження є визначеною кримінальним процесуальним законодавством процедурою видачі (екстрадиції) особи, що складається з певних етапів, впорядкованої сукупності процесуальних дій, за необхідності – прийняття процесуальних рішень, здійснюваних центральними (уповноваженими) та компетентними органами запитуючої і запитуваної держави в межах повноважень щодо особи, яка вчинила кримінальне правопорушення на території іноземної держави, з метою вирішення як загальних, так і спеціальних завдань кримінального провадження, досягнення певної мети, зокрема, притягнення особи до кримінальної відповідальності та виконання обвинувального вироку суду іноземної держави.

7. Екстрадиційне провадження за критерієм послідовності поділяється на: 1) попередній етап, 2) основний етап, 3) заключний етап. За критерієм законодавчої можливості застосування кримінального процесуального примусу екстрадиційне провадження поділяється на такі етапи: 1) оголошення особи у міжнародний/міждержавний розшук; 2) встановлення факту перебування розшукуваної особи на території іноземної держави, отримання/направлення запиту про видачу (екстрадицію) особи; 3) прийняття рішення за запитом про видачу; 4) організація та здійснення фактичного переміщення (передання) особи, видача (екстрадиція) якої запитується, на територію запитуючої держави. Тривалість екстрадиційного провадження та строки застосування окремих заходів кримінального процесуального примусу залежать від порядку здійснення видачі.

8. Серед заходів кримінального процесуального примусу, що застосовуються в екстрадиційному провадженні, виокремлені такі запобіжні заходи: затримання; тимчасовий арешт; екстрадиційний арешт або будь-який інший запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою. Ці заходи

мають специфічні правову регламентацію, строки та підстави застосування, особливий суб'єктний склад та порядок реалізації.

9. Оголошення особи в міжнародний/міждержавний розшук є першим, попереднім етапом екстрадиційного провадження і вимагає здійснення низки процесуальних дій компетентними органами держави-ініціатора розшуку на власній території. Вказані види розшуку необхідно розрізняти за критеріями правової регламентації, порядком здійснення та сферою розповсюдження.

10. На етапі встановлення факту перебування розшукуваної особи на території відповідної держави, до останньої можуть бути застосовані процесуальне затримання та тимчасовий арешт. Тимчасовий арешт може бути застосований щодо затриманої особи до отримання запиту про видачу (екстрадицію) особи. Тимчасовий арешт застосовується строком до 18 діб з моменту затримання особи і не може перевищувати 40 діб (або інший строк, встановлений чинним для України міжнародним договором), що зумовлює визначення порядку продовження строку. Застосування тимчасового арешту має специфічну мету для запитуваної держави і основну – для запитуючої – забезпечення дієвості кримінального провадження, виконання процесуальних обов'язків особою, яка розшукується, або видача якої запитується, що неможливо реалізувати на території іноземної держави без здійснення міжнародного співробітництва.

11. Рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи приймається центральним (уповноваженим) органом України щодо видачі за результатами проведення екстрадиційної перевірки (з'ясування обставин, які можуть перешкоджати видачі) керівником центрального (уповноваженого) органу або уповноваженою ним особою. Відповідне рішення може бути прийняте без проведення екстрадиційної перевірки у випадку застосування спрощеного порядку видачі. Не може бути прийняте рішення про видачу (екстрадицію) особи у разі подання нею заяви про визнання її біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту чи скористалася відповідно до законодавства України правом на оскарження рішення щодо зазначених статусів, до остаточного розгляду заяви у порядку, встановленому законодавством України.

На етапі прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи і до організації фактичного переміщення особи на територію запитуючої держави допускається можливість застосування екстрадиційного арешту або іншого запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою.

Фактичне переміщення (передання) особи, щодо якої прийняте рішення про видачу (екстрадицію), не може виходити за граничні строки застосування екстрадиційного арешту і здійснюється після спливу строку на його оскарження за дорученням центрального (уповноваженого) органу України, за умови досягнення домовленостей про дату і час передання між компетентними органами співпрцюючих держав. КПК України встановлено строки, протягом яких особа має бути фактично переміщена на територію запитуючої держави, порушення яких тягне необхідність звільнення такої особи.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Бойко І.І. Екстрадиційне провадження: поняття та процесуальний порядок. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 2. С. 157-165.
2. Бойко І.І. Інститут екстрадиції: правове регулювання, допустимість застосування примусу, тенденції розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 44. С. 131-135.
3. Бойко І.І. Застосування кримінального процесуального примусу в провадженнях, пов'язаних з міжнародним співробітництвом. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 4. С. 44-49.
4. Бойко І.І. Щодо місця специфічних заходів кримінального процесуального примусу в кримінальному провадженні України: питання екстрадиційного провадження. *National Law Journal: "Teory and Practice"*. 2018. № 3 (31). С. 102-106.
5. Бойко І.І. Екстрадиція біженців: особливості процесуальної регламентації. *Альманах міжнародного права*. 2018. Вип.19. С. 39-50
6. Бойко І.І. Правові основи застосування кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні. Міжнародна науково-практична конференція «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави і права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.). Одеса: Юридична література, 2016. С. 324-327.
7. Бойко І.І. Судовий контроль в екстрадиційному провадженні. *Актуальні проблеми удосконалення кримінального процесуального законодавства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої до 70-річчя д. ю. н., професора Юрія Павловича Аленіна, м. Одеса, 21 квітня 2017 р.* / за ред. Г. О. Ульянової, І. В. Гловюк; відп. за вип. І. В. Гловюк; уклад. В. А. Завтур; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.» [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2017. С. 138-142.
8. Бойко І.І. Кримінальний процесуальний примус в процедурі екстрадиції: питання нормативно-правового регулювання. *Традиції та новаті юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 19 травня 2017 р.) У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 366-369.
9. Бойко І.І. Питання юрисдикції в контексті міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні. Мат-ли Міжнародної науково-практичної конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції» (18 травня 2018 р., Одеса) у 2-х томах. Т.2./ відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 337-340.
10. Бойко І.І. Екстрадиція: дефініція та структура: Мат-ли VI Міжнародного круглого столу «Інформаційне забезпечення розслідування злочинів» (24 травня 2018 р., Одеса). Одеса: Юридична література, 2018, С. 25-29.

АНОТАЦІЯ

Бойко І.І. Застосування кримінально-процесуального примусу в екстрадиційному процесі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2019.

Дисертація є першим у вітчизняній науці кримінального процесуального права з моменту прийняття КПК України 2012 р. спеціальним комплексним дослідженням застосування кримінального процесуального примусу в екстрадиційному процесі

У дисертації визначено теоретико-правові аспекти застосування кримінального процесуального примусу в провадженнях, пов'язаних із здійсненням міжнародного співробітництва. З'ясовано неоднозначність тлумачення категорії «юрисдикція», її значення для застосування кримінального процесуального примусу в процедурі екстрадиції. Впорядковано заходи кримінального процесуального примусу, що можуть застосовуватися при наданні міжнародної правової допомоги, перейнятті кримінального провадження, передачі засуджених осіб і визнанні та виконанні вироків судів іноземних держав. З'ясовано підстави для застосування кримінального процесуального примусу при здійсненні міжнародного співробітництва. Сформульовано поняття «екстрадиційне провадження», здійснено структурування екстрадиційного провадження. Розкрито процесуально-організаційний порядок оголошення особи в міжнародний/міждержавний розшук. Визначено процесуальний порядок застосування заходів кримінального процесуального примусу на етапі встановлення факту перебування розшукуваної особи на території запитуваної держави та після отримання запиту про видачу (екстрадицію) особи. Охарактеризовано порядок прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію) особи, встановлено заходи кримінального процесуального примусу, що можуть бути застосовані на цьому етапі. З'ясовано процедуру організації та здійснення фактичного переміщення (передання) особи на територію запитуючої держави.

Сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України в частині застосування заходів кримінального процесуального примусу в екстрадиційному провадженні.

Ключові слова: міжнародне співробітництво у кримінальному процесі, юрисдикція, кримінальний процесуальний примус, заходи забезпечення кримінального провадження, видача (екстрадиція), тимчасовий арешт, екстрадиційний арешт.

АННОТАЦИЯ

Бойко И.И. Применение уголовно-процессуального принуждения в экстрадиционном процессе. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2019.

Диссертация является первым в отечественной науке уголовного процессуального права с момента принятия УПК Украины 2012 г. специальным комплексным исследованием применения уголовного процессуального принуждения в экстрадиционном процессе.

В диссертации определены теоретико-правовые аспекты применения уголовного процессуального принуждения при осуществлении международного сотрудничества. Рассмотрено понятие «юрисдикция» и ее значение для применения мер уголовного процессуального принуждения. Определены и упорядочены меры процессуального принуждения, которые могут применяться при реализации разных форм международного сотрудничества. Сформулировано понятие «экстрадиционное производство», выделены этапы экстрадиционного производства. Раскрыт организационно-процессуальный порядок оглашения лица в международный/межгосударственный розыск. Определен процессуальный порядок применения мер уголовного процессуального принуждения на этапе установления факта нахождения разыскиваемого лица на территории запрашиваемого государства и после получения запроса о выдаче (экстрадиции) лица. Охарактеризован порядок принятия решения о выдаче, установлены меры уголовного процессуального принуждения, которые могут применяться на данном этапе производства. Установлена процедура организации и осуществления фактического перемещения (передачи) лица на территорию запрашивающего государства.

Сформулированы теоретически обоснованные предложения по совершенствованию уголовного процессуального законодательства Украины в части применения мер уголовного процессуального принуждения в экстрадиционном производстве.

Ключевые слова: международное сотрудничество в уголовном процессе, юрисдикция, уголовное процессуальное принуждение, меры обеспечения уголовного производства, выдача (экстрадиция), временный арест, экстрадиционный арест.

SUMMARY

Boyko I.I. Application of coercive criminal-procedural measures in extradition process. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree of law, specialty 12.00.09 – Criminal Procedure and Criminalistics; Forensic Examination; Operational Search Activity. National University «Odessa Law Academy». Odessa, 2019.

The dissertation is the first in the national science of criminal procedural law since the adoption of the Criminal Procedure Code of Ukraine in 2012 by a special

comprehensive study of the application of criminal procedural coercion in the extradition process.

The dissertation defines theoretical and legal aspects of the use of criminal procedural coercion in the implementation of international cooperation. The concept of “jurisdiction” and its importance for the application of measures of criminal procedural coercion are considered. The measures of procedural coercion that can be applied in the implementation of various forms of international cooperation are identified and streamlined. The concept of «extradition process» is formulated and its division into stages is carried out. Classically criminal procedural coercion in an extradition process. The circle and features of the application of preventive measures in extra-traditional production are clarified.

The organizational and procedural procedure for announcing a person in the international/interstate search is disclosed. The procedural procedure for applying measures of criminal procedural coercion at the stage of establishing the fact of finding the wanted person in the territory of the requested state and after receiving a request for extradition (extradition) of a person has been determined. The procedure for making a decision on extradition is described and measures of criminal procedural coercion are established that can be applied at this stage of production. The procedure for organizing and implementing the actual movement (transfer) of a person to the territory of the requesting state has been established.

The author’s definition of “extradition proceedings” is proposed, which is the procedure for extradition of a person determined by the criminal procedural law, which consists of certain stages, an ordered set of procedural actions, and, if necessary, the adoption of procedural decisions by the central (authorized) and the competent authorities of the requesting and the requested States within their authority regarding a person who has committed a criminal offense in the territory of a foreign state for the purpose of resolving for the overall objectives of the criminal proceedings and special, including the goal of bringing a person to criminal liability and enforcement of court conviction of a foreign country. The extradition proceedings are structured based on the following grounds: the criterion of consistency and the legally determined possibility of coercion, be divided into the following stages.

Theoretically substantiated proposals have been formulated to improve the criminal procedural legislation of Ukraine regarding the application of measures of criminal procedural coercion in criminal proceedings.

Key words: international cooperation in the criminal process, jurisdiction, criminal procedural coercion, criminal coercion/enforcement measures, surrender (extradition) arrest, temporary arrest.

Підписано до друку 22.08.2019 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1909-2а.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25
Тел. (048) 7777-591.